

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Financování územní samosprávy v České republice –
případová studie města Jistebnice**

Richard Šitta

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Richard Šitta

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Financování územní samosprávy v České republice – případová studie města Jistebnice

Název anglicky

Financing of local self-government in the Czech Republic – a case study of the town Jistebnice

Cíle práce

Cílem této bakalářské práce je rozbor hospodaření a jeho zhodnocení u územně samosprávného celku. Teoretická část je věnována základním pojmům a definicím, které se týkají územně samosprávných celků a příslušným zákonným předpisům. Praktická část se zabývá rozbohem rozpočtů a následným vyhodnocením jejich efektivity. Zahrnuje též návrhy a doporučení pro zvýšení kvality rozpočtování města.

Metodika

Bakalářská práce se věnuje financování územní samosprávy u subjektu, který vznikl na základě zákona č. 367/1990 Sb. o obcích – město Jistebnice. Zaměřuje se na hospodaření tohoto města – rozbor příjmů a výdajů, finanční rezervy, dotační politika a strategie rozvoje města. K dosažení cílů je potřeba nejdříve představit územně samosprávné celky, jejich hierarchii, příslušné zákony. Tyto informace jsou čerpány z ověřených knižních zdrojů a přímo ze zákonů. Druhá část už je věnována přímé analýze rozpočtů města Jistebnice. Podrobně jsou popsány příjmy a výdaje tohoto města. Použity jsou zde veřejně dostupné informace. V závěrečné části autor hodnotí tyto finanční rozpočty a podává návrh jejich možných úprav.

Doporučený rozsah práce

30-40

Klíčová slova

Obec, Jistebnice, příjmy a výdaje, rozpočet, hospodaření

Doporučené zdroje informací

BALÍK, S. *Komunální politika : obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

ČMEJREK, J. – BUBENÍČEK, V. – ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru : specifika politického života v obcích ČR*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

HAVLAN, P – JANEČEK, J. *Majetek územních samosprávných celků v teorii a praxi*. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7502-057-4.

KÁŇA, P. – KALOUSKOVÁ, P. *Základy veřejné správy : vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1.

LOCHMANNOVÁ, A. *Veřejná správa: základy veřejné správy*. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

PROVAZNIKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Sylvie Kobzev Kotásková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 27. 2. 2023

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 2. 3. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 14. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Financování územní samosprávy v České republice – případová studie města Jistebnice" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3.2023

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucí mé práce Ing. Sylvii Kobzev Kotáskové, Ph.D., za pomoc, konzultace a odborné rady při psaní této bakalářské práce.

Financování územní samosprávy v České republice – případová studie města Jistebnice

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zaměřuje na územní samosprávy, konkrétně na město Jistebnice a jeho finanční analýzu za období 2017-2021. Cílem této práce je provést analýzu příjmů a výdajů města a poskytnout doporučení pro efektivnější hospodaření s finančními prostředky.

Práce je rozdělena do tří hlavních kapitol. V první kapitole jsou představena teoretická východiska, kde jsou obecně popsány informace o obcích, orgánech obcí, rozpočtu a ukazatelích hospodaření obcí. Druhá kapitola se věnuje výhradně městu Jistebnice. V této části jsou poskytnuty důležité informace o městu, jeho historii a demografických údajích, aby bylo možné lépe pochopit situaci města. Dále se v této kapitole analyzují rozpočty města za období 2017-2021 a jsou podrobeny finanční analýze pomocí ukazatelů zadluženosti a ukazatelů likvidity. V poslední kapitole jsou vyhodnoceny výsledky a na základě těchto výsledků jsou navrženy kroky, jak by mohlo město Jistebnice lépe nakládat s finančními prostředky.

Klíčová slova: obec, Jistebnice, zákony, hospodaření, příjmy, výdaje, rozpočet, analýza rozpočtu, územní samospráva

Financing of local self-government in the Czech Republic – a case study of the town Jistebnice

Abstract

This bachelor thesis focuses on territorial self-governments, specifically the town of Jistebnice and its financial analysis for the period of 2017-2021. The aim of this thesis is to analyze the town's income and expenses and provide recommendations for more efficient financial management.

The thesis is divided into three main chapters. The first chapter presents the theoretical background, which generally describes information about municipalities, municipal bodies, budgets, and indicators of municipal management. The second chapter is devoted exclusively to the town of Jistebnice. This part provides important information about the town, its history, and demographic data to better understand the town's situation. Furthermore, this chapter analyzes the town's budgets for the period of 2017-2021 and subject them to financial analysis using indicators of indebtedness and liquidity. In the last chapter, the results are evaluated, and based on these results, steps are proposed for how the town of Jistebnice could better manage its financial resources.

Keywords: municipality, Jistebnice, laws, municipality economy, revenues, expenses, municipality budget, budget analysis, local self-government

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika	11
3 Teoretická východiska	13
3.1 Veřejná správa.....	13
3.1.1 Obec	14
3.1.2 Území obce a sloučení obcí	14
3.1.3 Dělení obcí	14
3.1.4 Orgány obce	15
3.1.5 Volby, vznik a zánik mandátu zastupitele	18
3.1.6 Občané obce.....	18
3.2 Financování obce	19
3.2.1 Rozpočet obce.....	19
3.2.2 Rozpočtový proces.....	19
3.2.3 Rozpočtový výhled	19
3.2.4 Závěrečný účet.....	20
3.2.5 Kontrola hospodaření a porušení rozpočtové kázně	20
3.2.6 Účetní výkazy obcí	21
3.3 Příjmy rozpočtu.....	21
3.3.1 Daňové příjmy	22
3.3.2 Nedaňové příjmy.....	23
3.3.3 Úvěry a půjčky.....	26
3.4 Výdaje rozpočtu	26
3.5 Finanční analýza.....	27
3.5.1 Ukazatele zadluženosti	28
3.5.2 Ukazatele rentability	28
3.5.3 Ukazatele likvidity	29
4 Vlastní práce	30
4.1 Město Jistebnice	30
4.1.1 Orgány obce Jistebnice	32
4.1.2 Politické strany a sdružení	32
4.2 Rozpočet obce Jistebnice	34
4.2.1 Příjmy rozpočtu.....	34
4.2.2 Výdaje rozpočtu.....	36
4.3 Finanční analýza.....	37

4.3.1	Ukazatele zadluženosti	37
4.3.2	Ukazatele likvidity	39
5	Výsledky a diskuse	42
5.1	Doporučení	44
6	Závěr.....	46
7	Seznam použitých zdrojů	47
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk.....	49
8.1	Seznam obrázků	49
8.2	Seznam tabulek	49
8.3	Seznam grafů.....	49

1 Úvod

Neodmyslitelnou jednotkou územní samosprávy v České republice je obec. Je územně vymezena hranicemi, může vykonávat veřejnou správu a má majetek, se kterým nakládá podle svého uvážení. Existují různé kategorie obcí. První kategorií jsou obce s přeneseným polem působnosti, druhá kategorie jsou obce s pověřeným obecním úřadem a třetí kategorií jsou obce s rozšířenou působností. Hospodaření obce se týká všech lidí žijících v daném území a zároveň každý občan má právo se na chodu obce podílet. Lidé si ve své obci volí v komunálních volbách zastupitele, kteří potom rozhodují, jakým směrem se bude obec ubírat. Tyto volby se konají vždy jednou za čtyři roky a počet jednotlivých zastupitelů je daný podle počtu obyvatel v dané obci.

Zastupitelstvo hospodaří s financemi a plánuje rozpočet, který může být schodkový nebo přebytkový. Rozpočet je dále rozebrán podrobně na příjmy a výdaje. Samozřejmě by se s finančními prostředky mělo nakládat tak, aby z toho obec prosperovala. Všechny tyto informace musí být ze zákona povinně transparentní, aby mohl každý vidět, jak se s veřejnými penězi nakládá.

Jistebnice je nejmenší místo město okresu Tábor s 2077 obyvateli (včetně 27 místních částí). Tato bakalářská práce je věnována hospodaření obce Jistebnice a je rozdělena na dvě hlavní části. Teoretická část, kde je obecně popsáno, jakou strukturu a orgány obce mají a jakými zákony je územní samospráva vymezena. V další části je pak práce plně věnována obci Jistebnice. Tato část je zaměřena na historii, orgány, zájmové organizace, hospodaření a rozpočet obce. Časově se analýza bude nacházet mezi lety 2017–2021. Zhodnocení hospodaření a možné úpravy rozpočtu autor práce nakonec provede v závěru práce.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je provést analýzu rozpočtu města Jistebnice v uplynulém pětiletém období mezi lety 2017 a 2021, s důrazem na příjmovou a výdajovou stránku města, která bude vyobrazena v přehledných tabulkách a grafech. V závěru práce bude provedeno zhodnocení dat a navrhnutá doporučení pro zlepšení hospodárnosti města Jistebnice na základě výsledků analýzy. Dílčí cíle práce se budou věnovat také komunálním volbám v Jistebnici, aby bylo možné zhodnotit, jak se v průběhu uplynulých let obměňovala veřejná správa a jak se to projevilo v hospodaření města. Práce rovněž poskytne obecné informace o městě Jistebnice, jako jsou jeho historické a demografické údaje, aby bylo možné získat lepší představu o městě a jeho občanech.

2.2 Metodika

Bakalářská práce se skládá ze dvou hlavních částí, z nichž každá má svůj specifický účel. V teoretické části práce jsou využity platné zákony a relevantní odborná literatura, aby byla poskytnuta základní teoretická znalost o fungování obcí. V práci je největší důraz kladen na zákon o obcích, který obsahuje většinu informací o této problematice. Kromě toho jsou v práci vysvětleny klíčové pojmy, jako je například obec, její struktura a správní orgány. V této části práce se rovněž podrobně rozebírá rozpočtová stránka obce, včetně procesu tvorby rozpočtu, platných pravidel a ukazatelů hospodářského stavu obce. Tato sekce práce má zásadní význam pro pochopení fungování obce a jejich hospodářských procesů. Teoretická část poskytuje základní teoretické znalosti, zatímco praktická část umožňuje nahlédnout do konkrétních případů a pochopit, jak se teoretické znalosti v praxi uplatňují.

Praktická část bakalářské práce je plně věnována městu Jistebnice. Po úvodních historických a demografických údajích se práce zaměřuje na komunální volby, které ovlivňují složení veřejné správy. Dalším důležitým tématem práce je rozpočtová skladba města Jistebnice. Práce se zaměřuje na zdroje příjmů a výdajů města, ukazuje, jaké příjmy jsou získávány z daní a poplatků a jaké výdaje jsou hrazeny. Data byla shromážděna a analyzována za posledních pět let, tedy v období mezi lety 2017 a 2021. V posledním roce,

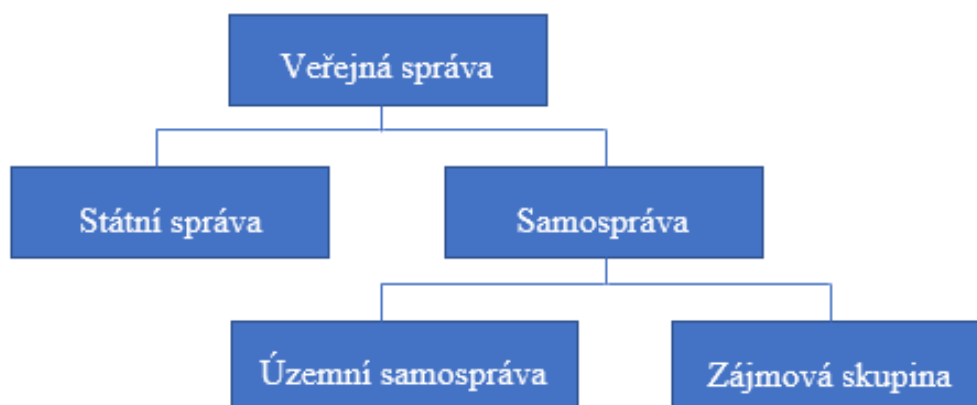
tedy v roce 2021, jsou nejaktuálnější kompletní informace k dispozici. K získání dat a informací byla využita platforma MONITOR, která poskytuje přehledný a srozumitelný přehled o rozpočtové skladbě města. Obecné informace o městu a jeho fungování byly získány z oficiálních webových stránek města Jistebnice, které poskytují ucelený přehled o historii, kultuře, ekonomice a dalších tématech spojených s městem.

3 Teoretická východiska

3.1 Veřejná správa

Nejvyšším orgánem veřejné správy je stát, který zastřešuje všechny státní instituce a umožňuje ostatním subjektům určitou míru samosprávy. Tyto subjekty se podílejí na výkonu veřejné správy, kterou jim stát přenechává. Patří sem územně veřejnoprávní korporace jako jsou obce, kraje a okresy, stejně jako zájmové veřejnoprávní korporace, například profesní komory. Obecné rozložení veřejné správy lze vidět na Obrázku 1. (Balík, 2009).

Obrázek 1 - Schéma veřejné správy

Zdroj: Vlastní zpracování (Provazníková, 2015).

V České republice je základním územním samosprávním celkem obec, nad kterou jsou nadřazeny vyšší územní samosprávné celky – kraje. Územní samosprávou se rozumí společenství občanů, které má právo podílet se na veřejné správě a je geograficky ohraničeno. Stát může chodu zasahovat pouze v případě, že by to vyžadovala ochrana zákona. Legislativa skrze zákony vymezuje vznik a postavení územních samospráv, jejich působnost, autonomii, strukturu a organizaci, odpovědnost a také jejich ekonomickou aktivitu. Mají díky tomu právo sestavovat vlastní rozpočet, vlastnit majetek a hospodařit s ním. (Provazníková, 2015).

“Územní samospráva tedy reprezentuje společenství občanů, jejich zájmy a preference; je reprezentantem plurálního demokratického systému v dané obci nebo regionu. Rozhodování je založeno na veřejné volbě a je realizováno buď přímou volbou nebo nepřímou volbou.” (Provazníková, 2015).

3.1.1 Obec

Obec (místní samospráva) je základní samosprávný celek, zřízen zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, který upravuje jejich působnost a orgány. Každý samosprávný celek má svou vlastní kompetenci a nemůže zasahovat do záležitostí ostatních obcí. Obec je veřejnoprávní korporace, která může libovolně nakládat se svým majetkem, čerpat finanční prostředky a sestavovat vlastní rozpočet, ale zároveň nese odpovědnost z těchto vztahů. Obec může také být označována jako město, pokud splní určitá kritéria. (Provazníková, 2015).

3.1.2 Území obce a sloučení obcí

Každá oblast České republiky je částí nějaké obce, pokud zákon nestanoví jinak. Sousední obce se mohou dohodnout na sloučení a společně vybrat nové jméno, které poté musí být schváleno Ministerstvem vnitra. Zastupitelstvo obou nebo více obcí rozhoduje o sloučení, pokud není v době 30 dnů od zveřejnění této skutečnosti podána žádost o referendum. V referendu mohou o sloučení hlasovat všichni občané obcí, které se mají sloučit, a rozhodující je většina hlasů. Pokud v referendu občané sloučení neschválí, obce zůstanou zachovány jako samostatné obce. (Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích).

3.1.3 Dělení obcí

- **Obce** (musí mít do 3000 obyvatel)
- **Města** (musí mít více než 3000 obyvatel a na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po rozhodnutí vlády)
- **Městysy** (na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po rozhodnutí vlády)
- **Statutární města** (území se člení na městské obvody nebo městské části s vlastními orgány samosprávy) (Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích).

Hl. město Praha (dělí se na městské části, upravuje Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze)

Pokud se spojí 2 nebo více obcí dohromady a alespoň jedna z nich je městem, nově vzniklá obec se stane městem. Totéž platí i v případě, že se sloučí městysy. (Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích). Celkový počet obcí, městysů a měst ukazuje Tabulka 1.

Tabulka 1 - Počet obcí, městysů a měst v ČR

Označení	Počet
Obec	6258
Městys	608
Města	229

Zdroj: Vlastní zpracování (ČSÚ).

Dále se obce dělí podle rozsahu výkonu státní správy:

- Obec se základním rozsahem výkonu státní správy
- Pověřený obecní úřad
- Obecní úřad s rozšířenou působností

(Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích).

Obec se základním rozsahem výkonu státní správy vydává nařízení a rozhoduje o místních a účelových komunikacích. Zároveň je povodňovým orgánem a má na starosti ochranu přírody a ovzduší. (Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích).

Obce s pověřeným obecním úřadem mají právo rozhodovat o záležitostech prvního stupně správního řízení a zajišťují volby do Parlamentu České republiky nebo zastupitelstev krajů, obcí a Evropského parlamentu.

Obce s rozšířenou působností mají kompetenci o evidenci obyvatel, vydávání řidičských a občanských průkazů, poskytování sociálních dávek, vykonávání státní správy lesů a živnostenský úřad. (Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích).

3.1.4 Orgány obce

Vzhledem k tomu, že obec je veřejnoprávní korporace, může tak jednat jen prostřednictvím orgánů, kterými jsou fyzické osoby dosazené do těchto funkcí. Podle zákona o obcích rozlišujeme zastupitelstvo a radu obce, starostu, obecní úřad, zvláštní orgány obce a komisi. (Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích).

Zastupitelstvo obce

Zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, je stanoveno, že počet zastupitelů se určuje podle počtu obyvatelů v dané obci a velikosti území (Tabulka 2). Zastupitelstvo rozhoduje o věcech, které patří do samostatné působnosti obce jako je například: schvalovat program rozvoje obce a rozpočet, vydávat obecně závazné vyhlášky, volit starostu, zřizovat a rušit obecní policii, rozhodovat o poskytnutí dotace nad 50 000 Kč apod. Každý zastupitel má 3 základní práva a těmi jsou právo iniciativy, interpelace a informace a povinnosti jako je například aktivní účast a vyvarovat se střetu zájmů. (Koudelka, 2019).

Tabulka 2 - Počet zastupitelů v závislosti na počtu obyvatel v obci

Počet obyvatel	Počet zastupitelů
Do 500 obyvatel	5 – 15 zastupitelů
500 – 3000 obyvatel	7 - 15 zastupitelů
3000 – 10 000 obyvatel	11 – 25 zastupitelů
10 000 – 50 000 obyvatel	15 – 35 zastupitelů
50 000 – 150 000 obyvatel	25 – 45 zastupitelů
Nad 150 000 obyvatel	35 – 55 zastupitelů

Zdroj: Vlastní zpracování (Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích).

Rada obce

Je složena ze starosty, místostarosty a pověřených zastupitelů. Rada je výkonný orgán obce podřízený zastupitelstvu a má rozhodovací pravomoc. Přípravuje pro zastupitelstvo návrhy, které se budou projednávat a zabezpečuje jeho plnění. Určuje celkový počet zaměstnanců na obecním úřadě a dohlíží na plnění rozpočtu obce apod.

V obci je rada ustanovena pouze v případě, že obec má více než 15 zastupitelů, jinak se rada nevolí a její pravomoce má starosta. Nejmenší možný počet členů rady je 5 a nejvyšší 11, ale vždy musí být jejich počet lichý. (Balík, 2009).

Starosta

Je volen zastupitelstvem absolutním počtem hlasů a je tzv. tváří obce a reprezentuje ji. Funkce starosty není statutárním orgánem, a proto nemá tolik pravomocí. Všechny návrhy nejprve musí schválit zastupitelstvo nebo rada a až poté tato pravomoc přechází na starostu.

Nejdůležitější funkcí je svolávání a řízení zasedání rady a zastupitelstva. Může například se souhlasem ředitele krajského soudu jmenovat a odvolat tajemníka, který je zodpovědný za administrativu obecního úřadu. Pokud tajemník v obci není, tak jeho funkci zastává starosta. (Balík, 2009).

“Potencionálně nejsilnější kompetencí starosty je pravomoc řídit zasedání zastupitelstva a rady. Mít možnost určovat agendu, o níž se bude jednat, stanovovat pořadí jednotlivých bodů atd. Totiž často rozhoduje a výsledku jednání.” (Balík, 2009).

Starostu zastupuje místostarosta, kterých může být zastupitelstvem zvoleno více než jeden. V době starostovy nepřítomnosti nebo po dobu jeho nekompetence vykonává jeho povinnosti místostarosta. (Koudelka, 2019).

Obecní úřad

Obecní úřad se skládá ze starosty, místostarosty nebo místostarostů (pokud jich je více), tajemníka obecního úřadu, pokud je tato pozice zřízena, a dále ze zaměstnanců obce, kteří pracují na obecním úřadu. (Peková, 2011).

Zaměstnanci, kteří pracují ve výkonných orgánech obecního (městského) úřadu, zajišťují výkon samosprávy a v přenesené působnosti i výkon státní správy. Tyto orgány se nazývají odbory a oddělení. Obecní úřad je řízen jmenovaným tajemníkem, pokud je tato pozice zřízena, jinak jeho funkci nahrazuje starosta. (Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích).

Komise

Jsou poradními a iniciativními orgány rady. Na pověření starosty, při souhlasu ředitele krajského úřadu, mohou vykonávat státní správu a stávají se potom výkonným orgánem v přenesené působnosti obce. V této situaci je komise přímo podřízena starostovi. (Peková, 2011).

Výbory

Jsou kontrolním a iniciativním orgánem zastupitelstva. Počet členů musí být vždy lichý a počet výborů závisí na usnesení zastupitelstva.

Finanční výbor je orgán obce, který zodpovídá za kontrolu hospodaření s majetkem obce a finančními prostředky, které jsou používány v rámci hospodaření obce. Kromě toho plní další úkoly, které mu jsou přiděleny zastupitelstvem obce. V případě, že se na území

obce podle posledního sčítání lidu hlásí k jiné národnosti než české alespoň 10 % občanů, je nutné zřídit výbor pro národnostní menšiny. (Peková, 2011).

3.1.5 Volby, vznik a zánik mandátu zastupitele

Zastupitele v České republice zvolí voliči během volebních dnů, které se konají v pátek od 14:00 do 22:00 hodin a v sobotu od 8:00 do 14:00. Mandát zastupitele může skončit několika způsoby. Například pokud zastupitel podá písemnou rezignaci, obec se sloučí s jinou obcí nebo pokud zastupitel změní trvalé bydliště mimo území obce. Mandát zastupitele také zaniká v případě úmrtí. Volby se vyhlašují nejpozději 75 dní před konáním voleb a jsou otevřené po dobu dvou dnů. Sčítání hlasů je povoleno až druhý den, po ukončení voleb. (Balík, 2009).

Zákon č. 491/2001 Sb. je právní předpis, který řídí postup při volbách do zastupitelstva. Tato volba je přímá, což znamená, že občané dané obce přímo volí své zástupce do zastupitelstva a jsou zvoleni na čtyřleté období, po které zastávají své funkce. Osoby, které vykonávají státní správu v dané obci nebo jsou zaměstnanci jmenovaní starostou, nemohou být zvoleny do zastupitelstva, jelikož jsou tyto funkce neslučitelné. (Čmejrek a kol., 2010).

3.1.6 Občané obce

Za občany obce jsou považovány fyzické osoby, které jsou občany České republiky a mají trvalé bydliště v dané obci. Práva k volbě a účasti v dalších obecních záležitostech získají občané po dosažení zletilosti (tj. ve věku 18 let). Například mohou volit a být zvoleni do zastupitelstva. Mají také právo vyjádřit se na zasedání zastupitelstva a podávat připomínky k projednávaným věcem, včetně rozpočtu obce. Občané také mohou podat návrh na projednání určité věci, pokud je podepsáno více než 0,5 % z občanů obce a zastupitelstvo musí věc řešit nejpozději do 90 dnů. (Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích).

3.2 Financování obce

3.2.1 Rozpočet obce

Místní rozpočty, tedy rozpočty na úrovni obcí, patří mezi veřejné rozpočty nejnižšího stupně. Jejich veřejnost vyplývá z toho, že obce jsou veřejnoprávními korporacemi a rozpočty jsou schvalovány na veřejných zasedáních zastupitelstva. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, stanovuje pravidla pro zacházení s rozpočtem obce.

Rozpočet obce je plán, který určuje, jak budou místní finanční prostředky použity. Při tvorbě ročního rozpočtu se vychází z vyhlídek rozpočtového hospodaření a kalendářní rok se shoduje s rozpočtovým rokem. Rozpočet může být buď schodkový (deficitní) nebo přebytkový. Pokud je přebytkový, může obec použít přebytkové finance v následujících letech pro budoucí účely. Schodkový rozpočet může být schválen pouze v případě, že obec má plán, jak deficit doplnit (například prostředky z minulých přebytkových rozpočtů). (Pařízková, 2008).

3.2.2 Rozpočtový proces

Sestavování rozpočtu je řízeno určitými pravidly, i když se proces rozpočtování liší u různých obcí. Nejčastěji je sestavování rozpočtu svěřeno finančnímu výboru. Rozpočtový proces je obvykle připravován na období 1,5 až 2 roky a je rozdělen do několika fází. Nejprve se provede analýza a stanoví se priority pro rozpočtové období. Poté se představí návrh a případně se schválí. Během rozpočtového období se kontroluje jeho plnění a vypracovává se přehled o skutečném plnění rozpočtu. Je důležité, aby obce při sestavování rozpočtu zohledňovaly dlouhodobé finanční plány a braly v úvahu všechny faktory, které mohou ovlivnit jejich hospodaření. Je třeba také pečlivě plánovat výdaje a dbát na to, aby byly použity prostředky racionálně a efektivně. (Provazníková, 2015).

3.2.3 Rozpočtový výhled

Od roku 2001 jsou obce povinny nejen sestavovat roční rozpočet, ale také rozpočtový výhled. Tento dokument je pro obce všech velikostí a musí být sestaven s ohledem na čtyři základní ukazatele: celkové příjmy, celkové výdaje, celkové pohledávky a celkové závazky. Pokud rozpočtový výhled nebo rozpočet není sestaven, může krajský úřad (Ministerstvo

financí když se jedná o hl. město Prahu, kraje, dobrovolné svazky obcí) udělit obci pokutu. Obce mají volbu, jak podrobný rozpočtový výhled budou sestavovat.

Aby byl rozpočtový výhled co nejpřesnější, je vhodné postupovat podle následujících kroků:

- *Zpracování analýzy hospodaření územního samosprávného celku za uplynulé minimálně dva až tři roky;*
- *Rozdělení analyzovaných dat na běžné a kapitálové příjmy a výdaje, běžné položky dále pak členit na pravidelně se opakující a nahodilé;*
- *Přiřazení hodnot do rozpočtového výhledu na základě střednědobého výhledu státu - např. u sdílených daní;*
- *Z analýzy běžných příjmů a výdajů lze vysledovat určité závislosti, na jejichž základě lze jednotlivým položkám přiřadit dle vývoje koeficienty pro další léta;*

(Provazníková, 2015).

3.2.4 Závěrečný účet

Po uplynutí kalendářního roku se všechny informace o hospodaření v daném roce zpracují do závěrečného účtu obce. Jsou zde údaje o plnění rozpočtu příjmů a výdajů, údaje o hospodaření nebo použití finančních prostředků. Obce jsou povinny zhodnotit svoje hospodaření za uplynulý rok. Tyto informace musí být umístěny na úřední desce (mohou být ve zkráceném rozsahu) nebo na internetových stránkách v plném rozsahu, nejméně 15 dní před začátkem projednávání na zasedání zastupitelstva obce. Obec musí zveřejnit do 30 dní od schválení závěrečného účtu zprávy o výsledku na svoje internetové stránky. Zároveň umístí na úřední desku informace o tom, jak lze tuto zprávu nalézt v elektronické podobě a kde je možné si ji prohlédnout v papírové podobě. (Zákon č. 250/2000 Sb., zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů).

3.2.5 Kontrola hospodaření a porušení rozpočtové kázně

Hospodaření obcí se kontroluje dvěma způsoby. První je vnitřní, což znamená že obce samy provádějí kontrolu prostřednictvím svých orgánů, aby měly přehled o své finanční situaci. Kontrola vnější probíhá podle zákona č. 420/2004 Sb., který se věnuje přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí. Tato kontrola se provádí během roku a na konci se přezkoumá také závěrečný účet. Tuto

kontrolu například provádí Ministerstvo financí a další územní finanční orgány. Obce také podléhají kontrole ze strany občanů, kteří je zvolili za své zástupce. Cílem kontroly je odhalit případné porušení rozpočtové kázně, například neoprávněné použití financí. Pokud dojde k takovému jednání, může Ministerstvo financí nebo jiný orgán s kompetencí uložit pokutu až do výše 1 milionu korun. (Pařízková, 2008).

3.2.6 Účetní výkazy obcí

Obce jsou povinny vést účetnictví v plném rozsahu podle zákona č. 569/1991 Sb., o účetnictví a prováděcí vyhlášky č. 410/2009 Sb., která stanovuje požadavky na obsah účetnictví. Účetnictví obcí musí obsahovat rozvahu, výkaz zisků a ztrát, přehled o peněžních tocích a přílohu.

V rozvaze jsou uvedeny všechny majtkové a finanční prostředky obce. V položce aktiv jsou uvedeny například pozemky, stroje, peníze atd., zatímco v položce pasiv je zaznamenán způsob získání těchto aktiv (z vlastních zdrojů nebo cizích). Rozvaha také poskytuje přehled o ztrátách hodnoty a opotřebení majetku nebo snížení jejich hodnoty.

Výkaz zisků a ztrát podrobněji rozvádí rozvahovou položku výsledek hospodaření běžného účetního období. Je sestaven za celý kalendářní rok a je rozdělen na náklady a výnosy. Náklady představují ztráty spojené s provozem obce, včetně půjček a závazků. Výnosy naopak zahrnují prodeje, vznik pohledávek a celkový nárůst majetku. Cílem výkazu zisků a ztrát je poskytnout přehled o hospodářské činnosti v porovnání s předchozím obdobím.

Přehled o peněžních tocích poskytuje podrobnější informace o využívání finančních prostředků. Umožňuje zjistit stav finančních prostředků na začátku a konci období, množství finančních prostředků, které byly vytvořeny a jejich následné využití. Je také užitečný pro porovnání s předchozími obdobími, plánování budoucích finančních zdrojů a pro kontrolu dodržování rozpočtu. (Pařízková, 2008).

3.3 Příjmy rozpočtu

Pro obec je nejlepší, když je co nejvíce samostatná a její příjmy jsou především předvídatelné a lze s nimi počítat při sestavování rozpočtu, aktivity nejsou tak náročné na administrativu a obec může příjmy svou činností pozitivně ovlivnit a vytěžit z nich maximum. Soběstačnost obce znamená, že může pokrýt své náklady vlastními finančními

prostředky a nemusí se spoléhat na státní dotace. Existuje několik typů příjmů, které se zahrnují do rozpočtu, jako například daňové příjmy, nedaňové příjmy, transfery a dotace, a také kapitálové příjmy. Transfery mohou být buď nenávratné nebo návratné. Nenávratné jsou například dotace od státu, které slouží k přímému financování určité věci. Vratné jsou půjčky, které nejsou určené na investice a jsou převážně oproštěny od úroku. (Pařízková, 2008).

3.3.1 Daňové příjmy

Nejvýznamnější složkou v příjmovém rozpočtu obcí jsou daňové příjmy. Obce v České republice nemají velkou pravomoc při rozhodování o výši daně, slevách nebo o tom, kdo daně vybírá. Pravomoc mají pouze při daních z nemovitostí nebo při místních poplatcích. Mezi místní poplatky, u kterých může obec nastavit výši poplatku, patří například poplatek za pobyt, za psa, za komunální odpad nebo za užívání veřejného prostranství. Dále existují správní poplatky řízeny zákonem č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, které se platí podle daného sazebníku. (Peková, 2011).

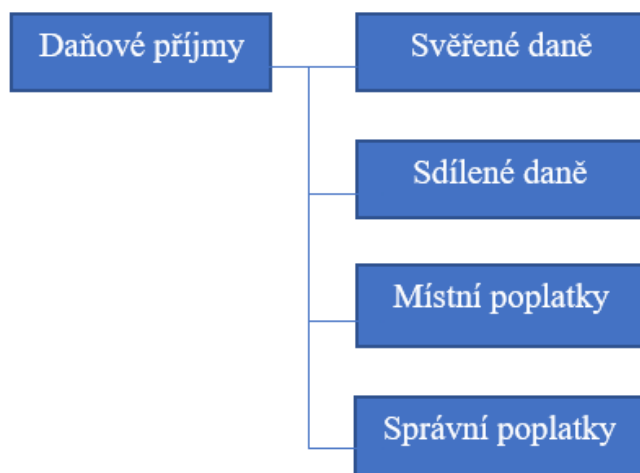
Správními poplatky jsou například:

- Zbrojní průkazy, řidičské průkazy
- Dokumenty pro uzavření manželství
- Živnostenské listy
- Poplatky na katastru nemovitostí
- Telekomunikační poplatky

(Zákon č. 634/2004 Sb. Zákon o správních poplatcích).

Svěřená daň je plošně nastavena pro celou Českou republiku a obce jej pouze vybírají, přičemž jim část výnosu z této daně náleží. Mezi sdílené daně, které se podílejí na státních daních a jejichž výnosy se přerozdělují podle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů daní, patří například DPH a daň z příjmů fyzických a právnických osob. Jednoduché rozdělení daňových příjmů lze pozorovat na Obrázku 2. (Peková, 2011).

Obrázek 2 - Členění daňových příjmů

Zdroj: Vlastní zpracování (Peková, 2010).

Majetková daň

Majetková daň je svěřenou daní, kterou občané platí za „ochranu“ svého majetku. Je to pro obce stabilní a předvídatelný příjem, kterým mohou pokrývat náklady na ochranu policií a hasiči nebo na komunikace a veřejné osvětlení. Tato daň také snižuje množství majetku drženého jednou osobou a přerozděluje prostředky v společnosti. Obvykle jsou od majetkové daně osvobozeny obce, města, stát, komunikace nebo kulturní a náboženský majetek. Jednou z výhod majetkové daně je její stabilní příjem a těžkost vyhnout se placení této daně. Nevýhodou může být to, že nemovitosti jsou hodnoceny podle jejich dřívější hodnoty, což nemusí vyjadřovat současnou finanční situaci poplatníků a může být nerespektující vůči jejich důchodovému stavu. (Provazníková, 2015).

3.3.2 Nedaňové příjmy

Obce mohou ovlivňovat nedaňové příjmy svým vlastním jednáním. Patří sem příjmy z podnikání, poplatky a pokuty, příjmy z mimorozpočtových fondů, ze sbírek a darů. Jinými slovy lze nedaňové příjmy považovat za podnikání obce. (Provazníková, 2015).

Příjmy z vlastního podnikání

Obce mohou využít své přebytečné prostředky k založení nebo spoluzaložení společností s ručeným omezením nebo akciových společností. Jejich hlavním cílem není maximalizace zisku, ale poskytování služeb svým občanům. Proto se ceny v těchto společnostech pohybují na hranici nákladů a zisk je zpravidla velmi nízký nebo nulový. O založení nebo spoluúčasti v takových společnostech rozhoduje zastupitelstvo obce. Je ale třeba mít na paměti, že podobně jako v jiných podnicích existuje riziko ztráty investovaného majetku a při rozhodování kam s prostředky se s tím musí počítat. (Pařízková, 2008).

Příjmy z vlastní správní činnosti

Příjmy z vlastní správní činnosti se týkají poplatků, které jsou účtovány občanům a organizacím za správní úkony. Výše poplatků je určena státním sazebníkem a obce nemohou ovlivňovat jejich výši. Zákon také stanovuje, které úkony mohou obce vykonávat a které musí být vyžádány u jiných orgánů státní správy. Mezi nejčastější úkony, které obce provádějí, patří:

- Výpisy z matriky
- Povolení stavby, povolení nosit zbraň
- Ověření pravosti dokladů, podpisu

(Pařízková, 2008).

Sankční pokuty

Tyto příjmy jsou náhodné a často nedosahují vysoké výše, takže s nimi nelze počítat při plánování rozpočtu obce. Obce mohou udělit pokuty, aby se zabránilo takovému nežádoucímu chování v budoucnu. Pro udělování těchto pokut je v obci zřízena komise pro přestupky, která řeší přestupky podle zákona o přestupcích a zajišťuje, že jsou pokuty správně uděleny a vyměřeny. (Peková, 2011).

Přestupky mohou být například:

- Proti veřejnému pořádku (porušování nočního klidu, odhazování odpadků na neurčená místa atd.)
- Proti majetku (krádeže a poškození cizího majetku do výše 5 tisíc Kč atd.)
- Proti občanskému soužití (urážky, újmy na zdraví atd.)
- Proti pořádku v územní samosprávě (porušování obecně závazných vyhlášek atd.)
- Za úmyslné zničení veřejné vyhlášky nebo její pozměnění

(Zákon č. 250/2016 Sb. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich).

Příjmy z mimorozpočtových fondů

Tyto prostředky pocházejí z fondů obce nebo kraje, pokud jsou zřízeny a nacházejí se v nich volné finance. Tyto fondy jsou určeny k financování různých veřejných služeb nebo projektů, které přispívají k dobrému fungování obce a ke zlepšení životních podmínek jejich obyvatel. (Peková, 2011).

Dotace

Dotace je významný finanční příspěvek poskytnutý státním orgánem fyzické nebo právnické osobě, který není nutné vracet. Tyto prostředky jsou určeny ke zlepšení prostředí obce, naplnění potřeb nebo podpoře různých aktivit. Obec musí splnit všechny podmínky pro získání dotace předtím, než ji získá. Nicméně nyní se trendem stává, zajistit, aby obce byly více soběstačné a dotace ze státní sféry se tak snižují. Z dat ze světa vyplývá, že obce, které jsou více soběstačné a nespolehají tolik na dotace, se snaží lépe hospodařit se svými financemi. (Peková, 2011).

V České republice ale nelze zajistit, aby mohly z finančního hlediska fungovat úplně samostatně. Proto se obvykle spoléhají na financování ze státního rozpočtu nebo z evropských fondů. Je důležité poznamenat, že obce nejsou pouze pasivními příjemci finančních prostředků. Vykonávají totiž úkony v rámci přenesené působnosti, což znamená, že jsou zodpovědné za řadu veřejných služeb a aktivit, které jsou vykonávány na úrovni obcí. Tyto služby jsou alespoň částečně hrazené ze státního rozpočtu, což je hlavní důvod, proč obce nemohou být úplně finančně samostatné. Obec mohou také získávat tzv. podmíněné dotace, což jsou finanční prostředky, které jsou poskytovány za předpokladu, že obec použije také vlastní prostředky k realizaci investice. (Peková, 2011).

Ostatní příjmy

Mezi takovéto prostředky patří sdružené prostředky, které se používají na financování veřejných služeb, z nichž profitují i ostatní obce, například čistírna odpadních vod. Dále sem můžeme zahrnout veřejné sbírky a dary. Tyto příjmy jsou také velmi náhodné a těžko plánovatelné a slouží pouze jako doplňky do rozpočtu. (Provazníková, 2015).

3.3.3 Úvěry a půjčky

Tyto příjmy jsou v podstatě půjčkou od věřitele a jsou návratného charakteru. Patří mezi významné příjmy obcí a jsou potřebné pro financování velkých projektů. Obce mohou získat úvěry od komerčních bank nebo jiných institucí, které poskytují úvěry s nižším úrokem pro místní samosprávy. Také lze získat finanční prostředky z emisí komunálních obligací nebo akcií, ale ty bývají často spojené s vysokými poplatky. Obce si vybírají úvěry podle doby splatnosti (krátkodobé, střednědobé, dlouhodobé), podmínek splacení závazku a výše úroku. Tyto faktory ovlivňují schopnost obce splácet půjčku a rozhodují o vhodnosti úvěru pro danou obec. (Provazníková, 2015).

3.4 Výdaje rozpočtu

Výdaje lze rozdělit na běžné (provozní) a kapitálové. Běžné výdaje jsou většinou pravidelné a opakující se výdaje, které jsou nezbytné pro chod obce. Patří sem například mzdové náklady, provoz škol nebo chod obecního úřadu. Kapitálové výdaje jsou výdaje, které jsou většinou spojené s investicemi a trvají déle než jeden rok. Patří sem například výstavba nebo rekonstrukce budov, zakoupení vybavení pro obec, nákup akcií nebo koupě pozemků. Dále je lze rozdělit na neplánované a plánované. Plánované jsou takové, se kterými se dá dopředu počítat a může se stanovit jejich výše. Neplánované výdaje vznikají kvůli mimořádným událostem, jako jsou živelné katastrofy nebo počasí. Mezi neplánované výdaje můžeme také zařadit sankce udělené obci za porušení rozpočtové kázně. (Marková, 2000).

Dále je také lze rozdělovat podle funkcí veřejných financí, a to na alokační, redistribuční a stabilizační. Alokační výdaje jsou určené na nákup zboží a služeb od soukromých firem a neziskových organizací prostřednictvím veřejných zakázek, které slouží k uspokojení potřeb obyvatel obce. Může se tak jednat například o výdaje na: veřejné

osvětlení, veřejné komunikace, základní vzdělání, výstavba a provoz čističek odpadních vod, apod. (Peková, 277) Stabilizační účinky navazují na alokační výdaje, protože nákupy od soukromých firem mohou pozitivně ovlivňovat potenciální pracovní příležitosti a snižovat nezaměstnanost v daném místě. Zvýšením zaměstnanosti se zvyšuje kupní síla občanů a současně se snižují výdaje spojené například s dávkami. Redistribuční výdaje jsou spojené s přerozdělováním peněz obyvatelstvu prostřednictvím různých příspěvků a kompenzací. Tyto finanční prostředky jsou pouze malého rozsahu a nelze je považovat za státní transfery. Jednotlivé skupiny výdajů ukazuje Tabulka 3. (Provazníková, 2015).

Tabulka 3 - Členění výdajů a příklady k nim

Skupina výdajů	Výdajové oblasti
Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství	Obhospodařování půdního fondu Obhospodařování obecních lesů
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	Zajišťování pitné vody Údržba silnic, chodníků, veřejných prostranství
Služby pro obyvatelstvo	Bydlení: pronájem obecních bytů, výstavba nových bytů
Sociální věci a politika zaměstnanosti	Některé sociální dávky Zřizování sociálních zařízení (domovy důchodců, ...)
Bezpečnost státu a právní ochrana	Požární ochrana Obecní policie
Všeobecná veřejná správa a služby	Finanční operace Činnost obecního úřadu

Zdroj: Vlastní zpracování (Provazníková, 2015).

3.5 Finanční analýza

Finanční analýza umožňuje detailně porovnat údaje z minulých let a na základě toho odhadnout budoucí vývoj. Tímto způsobem může odhalit, jak bylo v minulosti nakládáno s aktivy obce a zda byly efektivně využity. Zároveň lze díky finanční analýze odhalit slabé a silné stránky hospodaření obce a zlepšit tak hospodaření v budoucnosti. Jedním z aspektů

finanční analýzy je také sledování schopnosti obce včas splácet své závazky. Pokud by se totiž obec dostala do finančních potíží a nedokázala své závazky splácet včas, mohlo by to mít negativní dopad na důvěryhodnost obce a na finanční stabilitu celého regionu. (Knápková a kol., 2017).

3.5.1 Ukazatele zadluženosti

Pomocí tohoto ukazatele se zjišťuje, jak velká část aktiv obce je financována cizími zdroji, tj. půjčkami, úvěry a podobně. Tento ukazatel se vyjadřuje v procentech a ukazuje, jak velké je zatížení obce cizími zdroji vůči celkové hodnotě aktiv. Čím vyšší hodnota ukazatele, tím větší zátěž cizími zdroji na obec a tím vyšší riziko platební neschopnosti. Analýza tohoto ukazatele je důležitá pro posouzení finanční stability obce a pro hodnocení rizika, které může být spojeno s investicemi nebo dalšími aktivitami obce. V kombinaci s dalšími finančními ukazateli, jako je například koeficient samofinancování, lze získat ucelený obraz o hospodaření obce a zjistit, jak efektivně využívá své finanční zdroje. (Máče, 2013).

$$\text{Zadluženost} = \frac{\text{Cizí zdroje}}{\text{Aktiva celkem}}$$

$$\text{Míra zadluženosti} = \frac{\text{Cizí zdroje}}{\text{Vlastní kapitál}}$$

$$\text{Koeficient samofinancování} = \frac{\text{Vlastní kapitál}}{\text{Aktiva celkem}}$$

3.5.2 Ukazatele rentability

Ukazatel rentability je finanční poměrový ukazatel, který slouží k měření ziskovosti a efektivity podnikání. Ukazatel rentability poskytuje informace o tom, jak dobře obec hospodaří s finančními prostředky a zda jsou jeho investice rentabilní. Pokud jsou investice rentabilní a přinášejí zisk, mohou být financovány pomocí úvěrů a dalších zdrojů. Naopak, pokud jsou investice neefektivní a nepřinášejí očekávaný zisk, mohou být zdroje lépe využity jiným způsobem. (Růčková, 2015).

3.5.3 Ukazatele likvidity

Ukazatel likvidity je finanční ukazatel, který pomáhá zhodnotit schopnost obce splatit své krátkodobé závazky. Tento ukazatel se vypočítává jako podíl hotovosti a krátkodobých finančních prostředků k celkovým krátkodobým závazkům obce. Pokud je ukazatel likvidity nižší než 1, znamená to, že obec nemá dostatek finančních prostředků k pokrytí svých krátkodobých závazků. Obecně platí, že vyšší hodnota ukazatele likvidity je pro obec výhodnější, protože znamená větší schopnost splácet své závazky včas. (Růčková, 2015).

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{\text{Oběžná aktiva}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

$$\text{Okamžitá likvidita} = \frac{\text{Krátkodobý finanční majetek}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{\text{Oběžná aktiva} - \text{Zásoby}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

4 Vlastní práce

4.1 Město Jistebnice

Obrázek 3 - Pohled na náměstí města Jistebnice

Zdroj: (Město Jistebnice, 2022).

Město Jistebnice leží v Jihočeském kraji, od Tábora je vzdáleno přibližně 15 km a celková rozloha je 57,95 km². Toto město je tvořeno 27 menšími osadami, jako jsou Alenina Lhota, Božejovice, Cunkov, Drahnětice, Hodkov, Hůrka, Chlum, Javoří, Jezviny, Křivošín, Makov, Nehonín, Orlov, Ostrý, Ounuz, Padařov, Plechov, Podol, Pohoří, Dolní Smrkov, Horní Smrkov, Stružinec, Svoříž, Třemešná, Vlásenice, Zbelítov a Zvěstonín.

Jistebnice byla poprvé zmíněna v historických pramenech v roce 1262 jako trhová ves, kterou vlastnili Rožmberkové. Ti zde postavili tvrz, jejíž pozůstatky jsou dodnes viditelné a plánuje se její rekonstrukce v nadcházejících letech. V roce 1459 ji odkoupil rytíř Kozský z Kozího. Po smrti Mikuláše Kozského v roce 1523 se majetek přesunul na Kuneše Bohdaneckého z Hodkova a Volfa Hanzla z Nové Vsi. V roce 1537 byla tvrz, dvůr a okolní vesnice připojeny k městu Táboru. Po desetileté vládě Tábora byl majetek v roce 1547 konfiskován a prodán českým králem Ferdinandem I. Habsburským Albrechtovi z Gutštejna na Žirovnici. Ten však již téhož roku prodal vše Ladislavu z Lobkovic na Chlumci. Lobkovicové drželi majetek až do roku 1829, kdy jej prodali Janu Nádhernému z Borotína. Po něm se majetku ujal Otmar Nádherný. (Město Jistebnice, 2022).

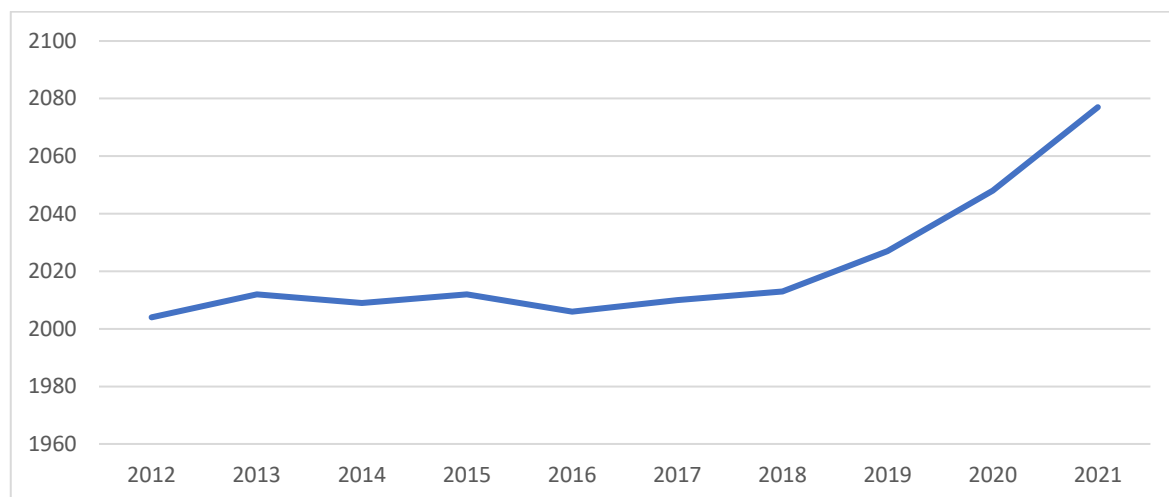
Tabulka 4 - Demografické údaje Jistebnice k 31. 12. 2021

	Celkem	Muži	Ženy
Počet obyvatel	2077	1063	1014
Věk 0-14	335	175	160
Věk 15-64	1299	690	609
Věk 65 +	443	198	245
Průměrný věk	42,9	41,7	44,3

Zdroj: Vlastní zpracování (ČSÚ, 2021).

Podle těchto údajů z Tabulky 4 můžeme říci, že v obci žije celkem 2077 obyvatel, z toho 1063 mužů a 1014 žen. Největší skupinou jsou lidé ve věku 15-64 let, kteří tvoří téměř dvě třetiny obyvatelstva. Dále je zde 335 dětí ve věku 0-14 let a 443 seniorů nad 65 let. Průměrný věk obyvatel obce je 42,9 let, přičemž ženy jsou v průměru o dva roky starší než muži.

Graf 1 - Počet obyvatel v Jistebnici od roku 2012 až 2021

Zdroj: Vlastní zpracování (ČSÚ, 2021).

Nejnovější údaj, který zobrazuje tabulka 4, je z 31. 12. 2021 a ukazuje, že počet obyvatel vzrostl na 2077. Celkově lze tedy pozorovat, že v letech 2012-2017 se počet obyvatel pohyboval v poměrně úzkém rozmezí, ale od roku 2018 se počet obyvatel postupně zvyšuje což lze vyčíst z Grafu 1.

4.1.1 Orgány obce Jistebnice

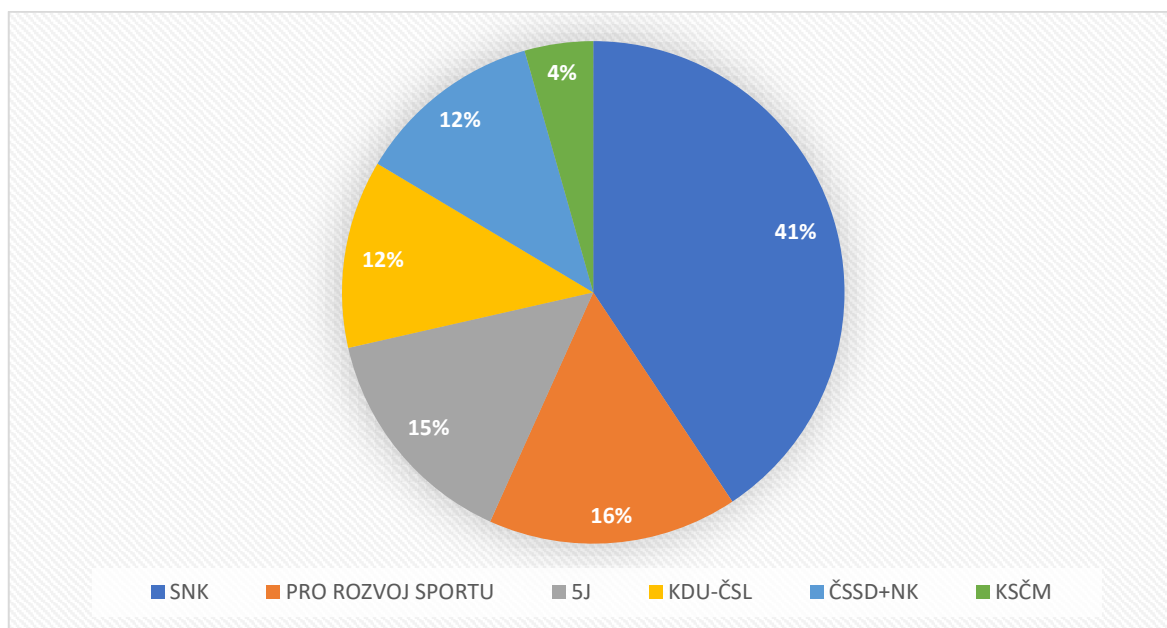
V čele města Jistebnice stojí starosta Ing. Jiří Popelka, který je zodpovědný za celkové vedení města. Spolu s ním má město i místostarostu Mgr. Václava Máchu, který mu pomáhá při plánování a realizaci městských projektů. Zastupitelstvo města tvoří 15 členů, kteří jsou voleni v komunálních volbách a zastupují zájmy města a jeho obyvatel. Pro efektivní fungování města má Jistebnice i radu, finanční výbor a kontrolní výbor. Rada města se zabývá především strategickým řízením města a rozhoduje o klíčových záležitostech, jako jsou investice do infrastruktury, kultury a rozvoje města. Finanční výbor má na starosti plánování a správu městského rozpočtu, zatímco kontrolní výbor dohlíží na hospodaření města a kontroluje, zda jsou všechny zákony a předpisy dodržovány. (Město Jistebnice, 2022).

4.1.2 Politické strany a sdružení

V Grafu 2 se nachází vizuální znázornění výsledků komunálních voleb v Jistebnici v roce 2022, kde jsou zobrazeny procentuální zisky hlasů pro různé politické strany. Vítězem voleb v roce 2022 se stalo Sdružení nezávislých kandidátů, které získalo 7 mandátů v místním zastupitelstvu, což představuje 40,66 % hlasů. Na druhém místě skončilo hnutí PRO ROZVOJ SPORTU se ziskem 2 mandátů a podílem hlasů 16,07 %. Třetí místo obsadilo hnutí 5J s 2 mandáty a 14,72 % hlasů. Další dvě strany, KDU-ČSL a ČSSD+NK, také získaly 2 mandáty, s podíly hlasů 12,11 % a 12,03 % odpovídajícím pořadí. Strana KSČM získala 4,41 % hlasů, ale nedosáhla na žádný mandát. (ČSÚ, 2022).

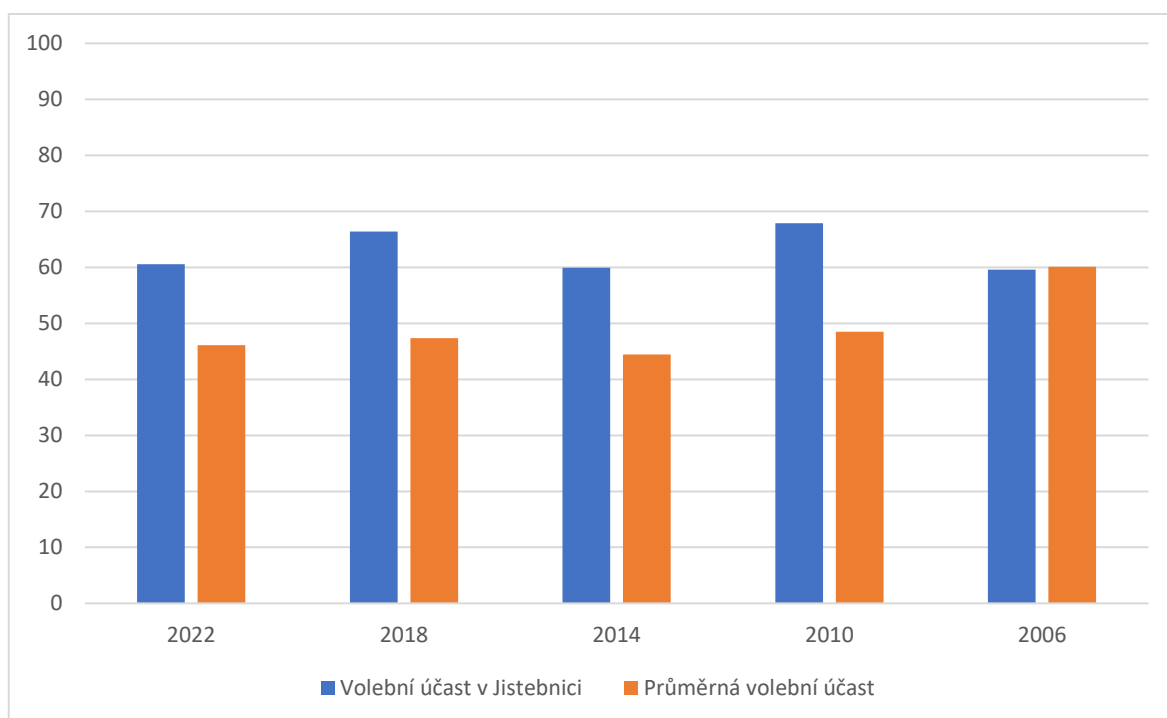
Od roku 2006 až do současnosti mělo Sdružení nezávislých kandidátů (SNK) pevné postavení ve městě a pouze v roce 2010 a 2014 se umístilo na druhém místě v počtu získaných hlasů. V roce 2022 se uskupení dokázalo prosadit a získalo 7 mandátů, což je více než v předchozích sledovaných obdobích, kdy získali vždy jen 4 mandáty. Bývalý zastupitel a starosta Mgr. Vladimír Mašek (ČSSD) se v roce 2022 již do zastupitelstva nedostal. Toto výsledné uspořádání naznačuje, že občané města toužili po změně, zejména v souvislosti s investicemi do okolních vesnic, které byly schváleny zastupitelstvem. Občané Jistebnice měli dojem, že se investuje více mimo jejich město, což byl patrně jeden z důvodů pro volbu nových zastupitelů. (ČSÚ, 2022).

Graf 2 – Politické strany a jejich procentuální podíl obdržených hlasů v roce 2022

Zdroj: Vlastní zpracování (ČSÚ, 2022).

Graf 3 - Volební účast [%] v Jistebnici v porovnání s průměrnou volební účastí v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování (ČSÚ, 2022).

Graf 3 ukazuje údaje o volební účasti v Jistebnici a průměrné volební účasti v České republice v letech 2006 až 2022. V roce 2022 byla volební účast v Jistebnici 60,56 %, což je nad průměrnou volební účastí v České republice, která byla v tomto roce 46,07 %. V roce 2018 byla volební účast v Jistebnici výrazně vyšší, a to 66,38 %, zatímco průměrná volební účast v celé zemi byla 47,34 %. V roce 2014 byla volební účast v Jistebnici 59,91 %, zatímco průměrná volební účast v České republice byla 44,46 %. V roce 2010 byla volební účast v Jistebnici vysoká, a to 67,89 %, zatímco průměrná volební účast v celé zemi byla pouze 48,5 %. Nejnižší volební účast byla v roce 2006, kdy dosáhla 59,58 %, zatímco průměrná volební účast v celé zemi byla jen o kousek větší a dosáhla 60,09 %.

4.2 Rozpočet obce Jistebnice

4.2.1 Příjmy rozpočtu

Tabulka 5 - Rozdělení příjmů v letech 2017-2021 v tis. Kč

	2017	2018	2019	2020	2021
Daňové příjmy	31970	35248	38270	37332	42277
Nedaňové příjmy	3962	5954	5001	7801	9928
Kapitálové příjmy	1904	2905	4477	2444	204
Přijaté transfery	16642	13249	3715	27795	9295
Příjmy celkem	54479	57357	51463	75373	61705

Zdroj: Vlastní zpracování (Monitor, 2022).

Během let 2017 až 2019 lze pozorovat podle údajů z Tabulky 5 mírný nárůst daňových příjmů obce, které tvořily nejvýznamnější zdroj příjmů v každém z těchto let. V roce 2017 byly přijaté transfery obce výrazně vyšší než v ostatních letech tohoto období, až na rok 2020, kdy se výrazně zvýšily. Na druhé straně, nedaňové příjmy obce v roce 2017 klesly na minimální úroveň během tohoto období, zatímco kapitálové příjmy v roce 2019 dosáhly vrcholu a poté klesly v dalších letech. V roce 2020 se podíly příjmů výrazně změnil v důsledku pandemie COVID-19. Daňové příjmy klesly na 49,5 %, zatímco nedaňové příjmy se zvýšily na 10,3 % a přijaté transfery tvořily až 36,8 %. Kapitálové příjmy tvořily pouhých 3,3 %. V roce 2021 se podíly příjmů opět mírně změnily. Daňové příjmy tvořily 68,5 %, nedaňové příjmy 16,1 %, kapitálové příjmy 0,3 % a přijaté transfery 15,1 %.

Celkově lze říci, že daňové příjmy tvoří největší podíl na celkových příjmech obce v každém roce, přičemž podíly jednotlivých kategorií příjmů se v průběhu let mírně mění. Pandemie COVID-19 měla výrazný vliv na změny podílů příjmů v roce 2020, kdy se zvýšil podíl přijatých transferů a snížil se podíl daňových příjmů. Daňové příjmy jsou největší z odvodů, které obec získává od svých občanů a firem. Tyto příjmy jsou generovány hlavně z odvodů daně z přidané hodnoty (DPH) a daně z příjmů fyzických a právnických osob.

V daňových příjmech se dá také najít několik poplatků, jako je poplatek za psy, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného a poplatek za odkládání komunálního odpadu. Největší položkou v těchto příjmech je poplatek za komunální odpad, který tvoří přibližně 90 % z celkových místních poplatků. Avšak tyto poplatky tvoří pouze malou část z celkových příjmů obce, přibližně mezi 1 a 2 %. V kategorii nedaňových příjmů jsou největší položkou příjmy z pronájmu a vlastní činnosti.

Tabulka 6 - Schválené příjmy a výdaje v letech 2017-2021 v tis. Kč

	2017	2018	2019	2020	2021
Schválené příjmy	40484	45397	42985	46972	51475
Schválené výdaje	43441	46133	37985	54172	68787
Saldo	-2957	-736	5000	-7200	-17312

Zdroj: Vlastní zpracování (Monitor, 2022).

Tabulka 7 - Skutečné příjmy a výdaje v letech 2017-2021 v tis. Kč

	2017	2018	2019	2020	2021
Skutečné příjmy	54479	57357	51463	75373	61705
Skutečné výdaje	71697	56857	45059	76313	67068
Saldo	-17218	499	6404	-940	-5363

Zdroj: Vlastní zpracování (Monitor, 2022).

Ze srovnání schválených a skutečných příjmů (Tabulka 6, 7) a výdajů vyplývá, že každý rok byly skutečné výsledky lepší než původně plánované, až na rok 2017. Například v roce 2018 byly skutečné příjmy o více než 12 tisíc korun vyšší než schválené a v roce 2019 byl dokonce výrazný přebytek příjmů ve výši 6404 tisíc korun. V roce 2020 byly skutečné příjmy o více než 28 tisíc korun vyšší než schválené.

4.2.2 Výdaje rozpočtu

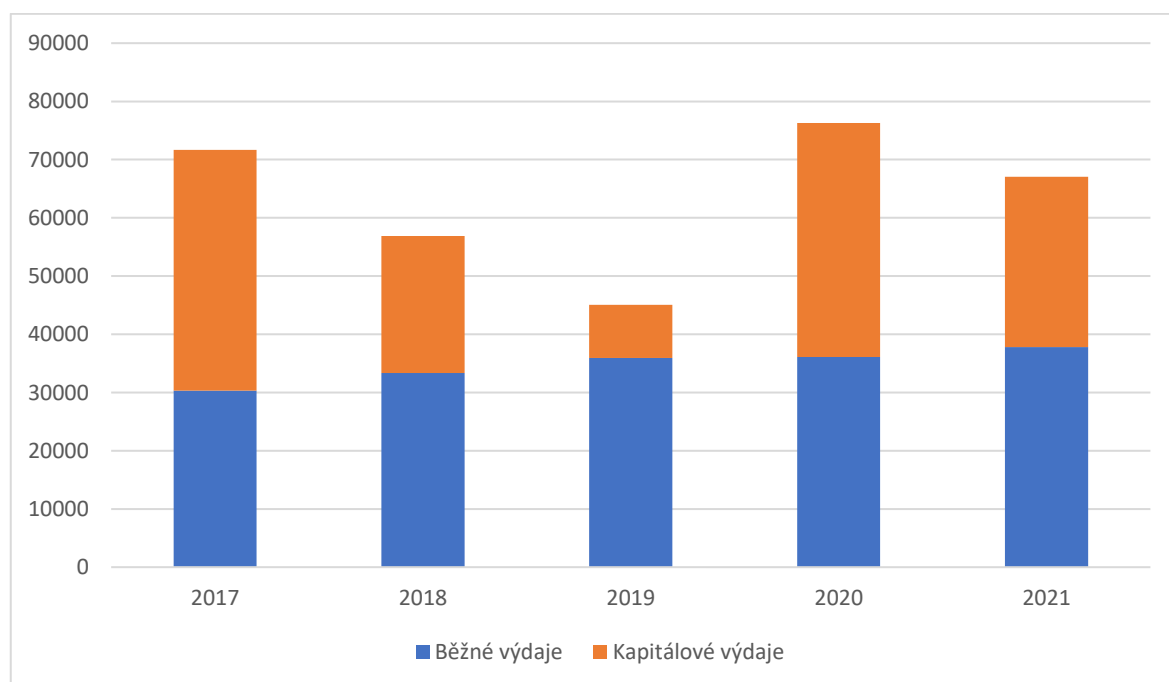
Tabulka 8 - Rozdělení výdajů v letech 2017-2021 v tis. Kč

Výdaje	2017	2018	2019	2020	2021
Běžné výdaje	30316	33363	35944	36122	37817
Kapitálové výdaje	41381	23494	9115	40190	29251
Celkem	71697	56857	45059	82415	67068

Zdroj: Vlastní zpracování (Monitor, 2022).

Z Tabulky 8 a Grafu 4 lze vidět, že celkové výdaje byly největší v roce 2020, kdy dosáhly částky 82415 tisíc korun. Běžné výdaje postupně rostly každý rok od roku 2017 až do roku 2021. Kapitálové výdaje měly velký nárůst v roce 2020 a poté v roce 2021 velký pokles. V roce 2020 dosáhly celkové výdaje nejvyšší hodnoty 82415 tisíc korun, ale v následujícím roce 2021 došlo k poklesu na 67068 tisíc korun. Kapitálové výdaje měly výrazný nárůst v roce 2017, kdy dosáhly nejvyšší hodnoty 41381 tisíc korun. V tomto roce došlo k vysokým kapitálovým výdajům kvůli nákupu hmotného dlouhodobého majetku, jako jsou například stavby, haly nebo stroje.

Graf 4 - Podíl běžných a kapitálových výdajů na celkových výdajích v letech 2017-2021 v tis. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování (Monitor, 2022).

Největší část kapitálových výdajů byla zpravidla věnována nákupu dlouhodobého nehmotného majetku, především v oblasti hal, budov a staveb v těchto sledovaných obdobích. V běžných výdajích jsou potom největší prostředky vynaloženy na platy zaměstnanců, nákup služeb a poplatky za energie. Na vzrůstu běžných výdajů je patrné, že pandemická situace a válečné konflikty ovlivnily nárůst běžných výdajů, což se projevilo zvýšením cen energií, vody a paliv. Tyto položky se během dvou let téměř zdvojnásobily. V roce 2019 byla částka vynaložená na energie, paliva a vodu 2538 tisíc korun, zatímco v roce 2021 se tato suma zvýšila na 3733 tisíc korun.

4.3 Finanční analýza

4.3.1 Ukazatele zadluženosti

Tabulka 9 - Celková zadluženost v letech 2017-2021 v tis. Kč

	2017	2018	2019	2020	2021
Cizí zdroje	28175	37521	20536	37583	47038
Aktiva celkem	317966	340434	323850	376157	400 777
Zadluženost [%]	9%	11%	6%	10%	12%

Zdroj: Vlastní zpracování (Monitor, 2022).

Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům v tabulce ukazuje, jaký je podíl cizího kapitálu vůči celkovému majetku obce. Celková zadluženost obce je tedy dána právě tímto poměrem, který se v letech 2017 až 2021 pohyboval od 6 % do 12 %, což lze vidět v Tabulce 9. Pro posouzení úrovně rizikové zadluženosti se používá hranice 25 %, tedy pokud je zadluženost vyšší než 25 %, je to považováno za rizikové. V případě sledované obce se však zadluženost nikdy nedostala přes tuto hranici, takže se dá říct, že celková zadluženost se pohybuje na normální úrovni. Nejmenší procento zadluženosti bylo zaznamenáno v roce 2019, kdy byla celková zadluženost pouze na 6 %.

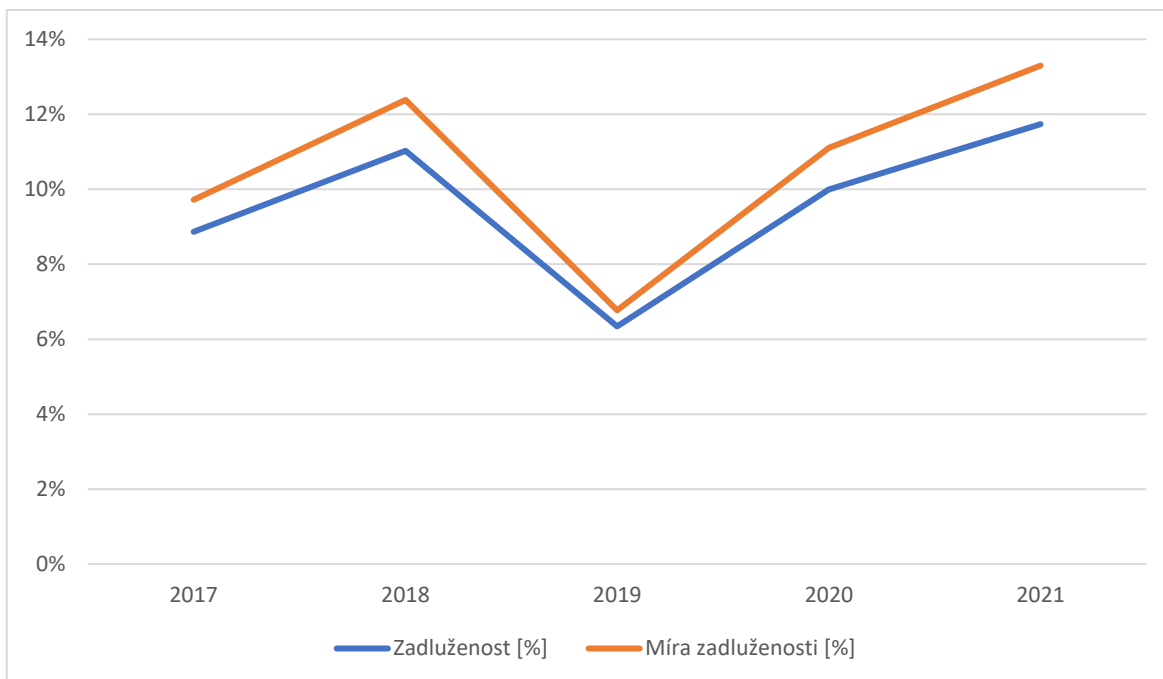
Tabulka 10 - Míra zadluženosti v letech 2017-2021 v tis. Kč

	2017	2018	2019	2020	2021
Cizí zdroje	28175	37521	20536	37583	47038
Vlastní kapitál	289791	302913	303314	338575	353738
Míra zadluženosti [%]	10%	12%	7%	11%	13%

Zdroj: Vlastní zpracování (Monitor, 2022).

Míra zadluženosti obce se vypočítá jako podíl cizích zdrojů k vlastnímu kapitálu a ukazuje, jaký je podíl cizích zdrojů vůči vlastnímu kapitálu obce. V letech 2017 až 2021 se míra zadluženosti pohybovala v rozmezí 7 % až 13 %. Nicméně z Tabulky 10 a Grafu 5 lze usoudit, že míra zadluženosti se nepohybuje na příliš vysokých hodnotách a nevykazuje výrazný nárůst v průběhu sledovaných let.

Graf 5 - Vývoj celkové zadluženosti a míry zadluženosti v letech 2017-2021

Zdroj: Vlastní zpracování (Monitor, 2022).

Tabulka 11 - Koeficient samofinancování v letech 2017-2021 v tis. Kč

	2017	2018	2019	2020	2021
Vlastní kapitál	289791	302913	303314	338575	353738
Aktiva celkem	317966	340434	323850	376157	400777
Koeficient samofinancování [%]	91%	89%	94%	90%	88%

Zdroj: Vlastní zpracování (Monitor, 2022).

Koeficient samofinancování je ukazatel, který vyjadřuje, jaká část financování projektů obce je hrazena vlastními zdroji a jaká část je financována získanými dotacemi a úvěry. Z uvedené Tabulky 11 vyplývá, že koeficient samofinancování se v letech 2017 až 2021 pohyboval mezi 88 % a 94 %. To znamená, že v průměru se 90 % nákladů na projekty obce hradilo vlastními zdroji. Obec tedy disponovala dostatečnými finančními prostředky na hrazení svých projektů a nebyla výrazně závislá na externích zdrojích financování.

4.3.2 Ukazatele likvidity

Tabulka 12 - Běžná likvidita v letech 2017-2021 v tis. Kč

	2017	2018	2019	2020	2021
Oběžná aktiva	30168	37799	26686	45419	49852
Krátkodobé závazky	21804	31074	17620	11189	11851
Běžná likvidita	1,38	1,22	1,51	4,06	4,21

Zdroj: Vlastní zpracování (Monitor, 2022).

Běžná likvidita vyjadřuje poměr oběžných aktiv ke krátkodobým závazkům a indikuje, zda je subjekt schopen včas a efektivně splácet své krátkodobé závazky. Běžná likvidita měla vývoj s převažujícím trendem růstu, s výjimkou mírného poklesu v roce 2018. Celkově lze tedy konstatovat, že podle údajů z Tabulky 12 obec byla v posledních letech schopna účinně splácet své krátkodobé závazky.

Tabulka 13 - Okamžitá likvidita v letech 2017-2021 v tis. Kč

	2017	2018	2019	2020	2021
Krátkodobý finanční majetek	4758	5240	9105	9320	13753
Krátkodobé závazky	21804	31074	17620	11189	11851
Okamžitá likvidita	0,22	0,17	0,52	0,83	1,16

Zdroj: Vlastní zpracování (Monitor, 2022).

Okamžitá likvidita je ukazatel finanční stability obce, který vyjadřuje poměr mezi krátkodobým finančním majetkem a krátkodobými závazky. Dolní doporučená hranice pro okamžitou likviditu je stanovena na hodnotu 0,2. Z Tabulky 13 lze vyčíst, že v roce 2018 hodnota právě pod tuto hranici klesla, kvůli vysokým krátkodobým závazkům. Od té doby se však okamžitá likvidita postupně zvyšuje, což svědčí o lepší finanční situaci obce a její schopnosti snáze pokrýt své krátkodobé závazky. Tento trend se projevuje zejména v letech 2020 a 2021, kdy okamžitá likvidita dosáhla hodnoty 1,16 a má tak větší prostředky k pokrytí nečekaných situací.

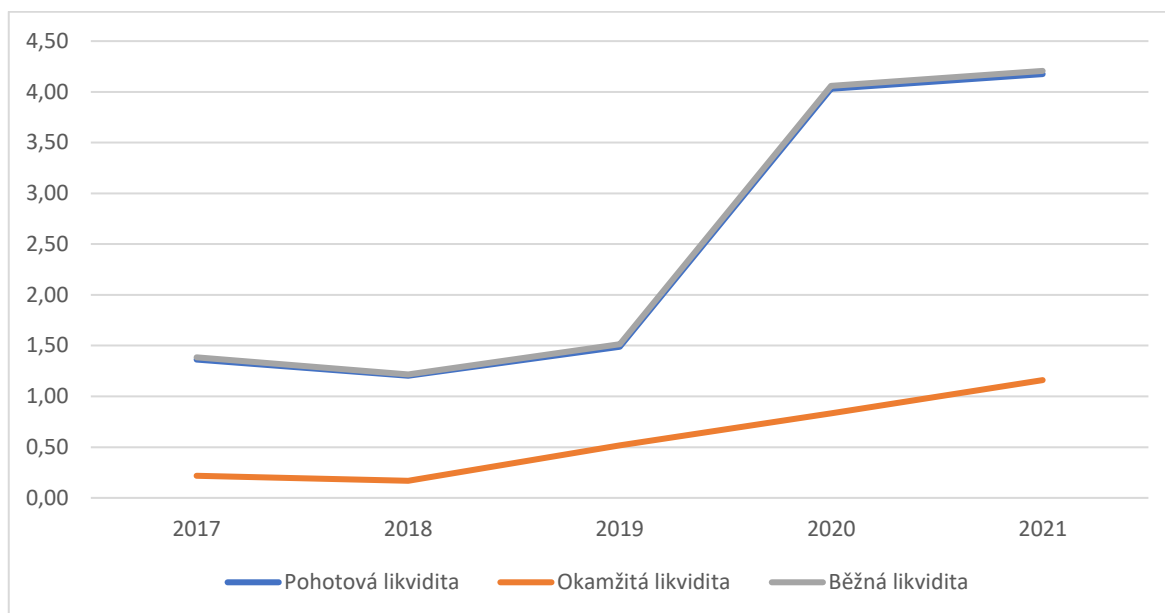
Tabulka 14 - Pohotová likvidita v letech 2017-2021 v tis. Kč

	2017	2018	2019	2020	2021
Oběžná aktiva (-) zásoby	29705	37402	26239	45117	49478
Krátkodobé závazky	21804	31074	17620	11189	11851
Pohotová likvidita	1,36	1,20	1,49	4,03	4,18

Zdroj: Vlastní zpracování (Monitor, 2022).

Pohotová likvidita obce vyjadřuje poměr mezi oběžnými aktivy (po očištění o zásoby) a krátkodobými závazky. Tabulka 14 ukazuje rostoucí trend pohotové likvidity s výjimkou roku 2018, kdy hodnota klesla na 1,2 v porovnání s předchozím rokem, kdy byla 1,36, a následujícím rokem, kdy dosáhla hodnoty 1,49. Tento pokles byl pravděpodobně způsoben vysokými krátkodobými závazky. Porovnání pohotové, okamžité a běžné likvidity v jednotlivých letech je možné vidět na Grafu 6.

Graf 6 - Vývoj pohotové, okamžité a běžné likvidity v letech 2017-2021

Zdroj: Vlastní zpracování (Monitor, 2022).

5 Výsledky a diskuse

Nejprve byla provedena analýza obyvatelstva a jak se vyvíjel počet občanů ve městě. Mezi lety 2012 a 2017 byl počet obyvatel spíše stagnující a začal postupně narůstat až v roce 2018. Tento nárůst byl způsoben hlavně migrací z okolních obcí a měst. V roce 2021 bylo ve městě 2077 obyvatel s trvalým bydlištěm a za sledovaných 10 let se tedy počet zvýšil o 73 obyvatel.

Další kapitola se věnuje komunálním volbám. V čele města Jistebnice je starosta Ing. Jiří Popelka a jeho zástupce místostarosta Mgr. Václav Mácha. Kromě 15 zastupitelů, město disponuje radou, finančním výborem a kontrolním výborem. V posledních volbách v roce 2022 mělo dominantní postavení politické hnutí Sdružení nezávislých kandidátů (SNK), které získalo více než 40 % celkových hlasů a 7 mandátů. Srovnání volební účasti mezi lety 2006 a 2022 ukazuje, že v Jistebnici byla účast přibližně o 15 % vyšší než průměrná účast v České republice. Pouze v roce 2006 se volební účast v Jistebnici téměř shodovala s průměrem v České republice.

Od roku 2006 až do současnosti SNK drželo pevné postavení. V roce 2022 se však SNK dokázalo prosadit a získalo 7 mandátů, což je výrazně více než v předchozích obdobích, kdy získalo pouze 4 mandáty. Naopak bývalý zastupitel a starosta Mgr. Vladimír Mašek (ČSSD) se v roce 2022 do zastupitelstva nedostal. Tento výsledek naznačuje, že občané města toužili po změně, zejména v souvislosti s investicemi do okolních vesnic, které byly schváleny zastupitelstvem. Zdá se, že občané měli pocit, že se více investuje mimo jejich město, což patrně byl jeden z důvodů pro volbu nových zastupitelů.

Poté byla provedena analýza příjmů a výdajů městského rozpočtu v letech 2017-2021. Příjmy byly rozděleny do čtyř kategorií: daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté transfery. Tyto příjmy každý rok rostly s výjimkou roku 2019, kdy se snížily o přibližně 6 milionů Kč. Hlavní příčinou této situace bylo výrazné snížení přijatých transferů, které dosáhly svého nejnižšího bodu (3,7 mil. Kč) v celém sledovaném období. Například v porovnání s rokem 2020 byly 8x menší. Celkové příjmy byly nejvyšší v roce 2020, zejména díky obrovskému nárůstu přijatých transferů. Tento nárůst byl způsoben zejména pandemickou situací Covid-19, která ukládala samosprávám provádět opatření nařízená státem. Kapitálové příjmy byly nejnižší v roce 2021 a dosáhly pouze 204 tisíc Kč, protože kvůli pandemické situaci nebylo jasné, jak se situace bude dále vyvíjet a investování bylo velmi rizikové a výtěžky nestálé.

Daňové příjmy každý rok rostly, až na rok 2020, kdy mírně klesly kvůli pandemii. Daňové příjmy tvořily v každém roce více než polovinu celkových příjmů města a rostly hlavně díky nárůstu počtu obyvatel. Za sledované období se počet obyvatel zvýšil o 67 lidí. Největší daňové příjmy byly v roce 2021, kdy dosáhly 42 milionů Kč a tvořily 68,5 % celkových příjmů města. Nedaňové příjmy zase obecně rostly, s výjimkou roku 2019, kdy byly nejmenší za sledované období a dosáhly 5 milionů Kč. Celkově lze říci, že příjmy každý rok rostly a že město se po nepříznivé ekonomické situaci dokázalo opět postavit na vlastní nohy.

Celkové výdaje města v průběhu let nevykazovaly jasný trend růstu či poklesu. Každý rok se výdaje různě pohybovaly, a to především v závislosti na rozhodnutí města o investicích. Výdaje se dají rozdělit do dvou kategorií: běžné výdaje, které zahrnují například mzdy, a kapitálové výdaje. Běžné výdaje každým rokem rostly, převážně díky zvyšování mezd a v posledních letech i kvůli výraznému nárůstu cen energií.

Kapitálové výdaje byly nejvyšší v roce 2017, kdy město investovalo především do nákupu dlouhodobého majetku, jako jsou budovy. V tomto roce byla také provedena rekonstrukce Obecního rybníka za 2,7 mil. Kč. Naopak nejnižší kapitálové výdaje byly v roce 2019 a běžné výdaje tvořily téměř 80 % celkových výdajů. Největší celkové výdaje byly dosaženy v roce 2020, kdy město investovalo především do nákupu dlouhodobého majetku a také do nákladů souvisejících s pandemií.

Většina kapitálových výdajů byla vynaložena na nákup a rekonstrukci budov jako jsou mateřská škola, radnice a kulturní dům. Kromě rekonstrukce mateřské školy město také opravilo kulturní dům, pozemní komunikace a bouralo starou vodárenskou věž. Řada těchto projektů byla financována pomocí dotací, například při rekonstrukci mateřské školy dotace hradila 70 % nákladů.

Po srovnání skutečných a schválených příjmů je patrné, že příjmy vždy překračovaly původně schválené částky. V roce 2020 dosáhly skutečné příjmy 75 mil. Kč, což je o 28 mil. Kč více než původně schválených 47 mil. Kč. Tento nárůst byl převážně způsoben větším množstvím transferů. Nejméně schválených příjmů bylo v roce 2017, kdy dosáhly 40 mil. Kč.

Naopak schválené výdaje byly většinou menší než skutečné, až na rok 2021, kdy byly skutečné výdaje o necelé 2 mil. Kč menší než ty schválené. Největší skutečné výdaje byly v roce 2020, což bylo převážně způsobeno pandemickou situací, ale také velkými investicemi do budov.

Vzhledem k tomu, že míra zadluženosti obce zůstává na přijatelné úrovni, může obec v budoucnu zvažovat investice do výstavby nových infrastrukturních projektů, jako jsou například vodovodní sítě, kanalizace či modernizace silničních komunikací. Zároveň by však měla dbát na udržení stabilního stavu svých financí a zamezit nadměrnému zadlužení, které by mohlo ohrozit její finanční stabilitu.

Faktory, které mohou ovlivnit finanční situaci města, jsou například ekonomické podmínky, vývoj inflace, změny v daňových zákonech a regulacích, nebo případné přírodní katastrofy a nečekané události, které mohou způsobit neočekávané finanční zátěže, jako byla pandemie koronaviru.

Celkově lze tedy říci, že vysoká míra samofinancování a nízká míra zadluženosti obce představují pozitivní faktory pro její finanční stabilitu a schopnost dlouhodobě plnit své závazky. Je však nutné dbát na udržení této stability a případně reagovat na neočekávané změny, které by mohly ovlivnit finanční situaci obce.

Z analýzy ukazatele běžné likvidity lze vyvodit, že město postupně snižovalo své krátkodobé závazky a zvyšovalo hodnotu oběžných aktiv. V roce 2021 dosáhla hodnota tohoto ukazatele úrovně 4,21, což svědčí o tom, že město je schopno účinně splácet své krátkodobé závazky. Dále je nutné poznamenat, že okamžitá likvidita se také postupně zvyšovala, avšak v roce 2018 mírně klesla pod doporučenou minimální hranici 0,2 na hodnotu 0,17. Nicméně v roce 2021 dosáhla nejvyšší úrovně, a to na hodnotě 1,16. To znamená, že město má k dispozici dostatek likvidních prostředků k pokrytí svých nejnaléhavějších závazků. Celkově lze tedy konstatovat, že město vykazuje pozitivní vývoj v oblasti likvidity a je schopno plnit své závazky v krátkodobém horizontu. Je však důležité, sledovat další vývoj tohoto ukazatele a případně přijímat opatření pro udržení likvidity na přijatelné úrovni.

5.1 Doporučení

Jak již bylo zmíněno, občané města byli nespokojeni s tím, že se investice zaměřují především na okolní vesnice. Nicméně je velmi důležité, aby i těchto 27 okolních osad dostávalo potřebnou podporu. Proto by bylo vhodné, aby se finanční prostředky rovnoměrně rozdělovaly mezi všechny obce, například na základě počtu obyvatel. Jednou z možností by mohlo být přerozdělení několika procent z přebytkových rozpočtů.

Je zřejmé, že město se svými financemi hospodáří poměrně rozvážně. Avšak, kdyby více podporovalo výstavbu bytů a domů, mohlo by získat větší příjem z daně z nemovitých

věcí, což by bylo velmi výhodné pro rozvoj města. V současné době město vlastní mnoho pozemků, které by bylo možné využít k výstavbě bytů, což by pomohlo řešit nedostatek bydlení pro mladé lidi. Navíc by město mohlo výrazně zvýšit svůj příjem z pronájmu nemovitostí, pokud by investovalo do vlastní výstavby a pronajímalo byty a domy. Tento krok by nejen pomohl obyvatelům, kteří hledají dostupné bydlení, ale také by zvýšil zisk města. Vzhledem k tomu, že se v poslední době stěhují lidé do menších měst, město by mohlo tuto situaci využít a nabídnout levné a kvalitní bydlení, což by mohlo přilákat nové obyvatele a pomoci městu růst. Je tedy důležité, aby město investovalo do vlastní výstavby a pronájmu nemovitostí, aby se mohlo efektivně rozvíjet a získávat stabilní příjem.

Je nutné zmínit, že nedostatek bytů a domů je velkým problémem nejen v tomto městě, ale i v celé zemi. Proto by byla výstavba nových bytů a domů velmi důležitým krokem v boji proti této situaci. Město by také mohlo zvážit možnost spolupráce s developerskými společnostmi a investory, aby mohlo dosáhnout co největšího úspěchu při výstavbě. Nemovitosti jsou také dlouhodobým zdrojem příjmů, a proto by město mělo mít strategii, jak s nimi hospodařit a jak je nejlépe využít.

6 Závěr

Tato bakalářská práce se zaměřila na popis obecných principů a zákonů, kterými se obce řídí. Praktická část se potom zabývá výsledky komunálních voleb a finančním rozpočtem města Jistebnice za 5leté období mezi lety 2017-2021. Jsou zde analyzovány výsledky voleb z uplynulých 5 volebních období, včetně síly postavení jednotlivých stran a počtu získaných mandátů.

Dále byly provedeny detailní analýzy příjmů a výdajů, které ukázaly, že město bylo schopné si krátkodobé závazky hradit a že nikdy nepřekročilo rizikovou hranici 25 % zadluženosti. V práci jsou přehledně zobrazeny rozdíly mezi schválenými a skutečnými rozpočty a dále jsou vysvětleny faktory, které ovlivňují příjmy a výdaje města. Z analýzy vyplynulo, že příjmy města každý rok rostly s výjimkou roku 2019, kdy se snížily kvůli výraznému snížení přijatých transferů. Celkové příjmy byly nejvyšší v roce 2020 díky obrovskému nárůstu přijatých transferů v souvislosti s pandemickou situací Covid-19. Běžné výdaje města každý rok rostly, převážně kvůli zvyšování mezd a v posledních letech i kvůli výraznému nárůstu cen energií. Kapitálové výdaje se pohybovaly různě a byly nejvyšší v roce 2017, ale celkové výdaje města nevykazovaly jasný trend růstu či poklesu. V roce 2020 byly nejvyšší, když město investovalo především do nákupu dlouhodobého majetku a do nákladů souvisejících s pandemií. V poslední části práce bylo navrženo doporučení, jak by obec mohla své prostředky lépe investovat a zvýšit své příjmy. Kromě finančního přínosu by to mohlo přilákat více občanů, kteří by se v městě mohli usadit a město by tak mohlo více narůst.

Závěrem lze konstatovat, že bakalářská práce poskytuje ucelený pohled na finanční situaci města Jistebnice v období let 2017-2021. Analýza příjmů a výdajů ukázala, že město dokáže efektivně hospodařit s finančními prostředky a využívat dostupné dotace na rekonstrukce a další investice. Zároveň však existuje prostor pro zlepšení v oblasti zvyšování příjmů a lepšího plánování kapitálových výdajů.

7 Seznam použitých zdrojů

Bibliografie

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009, 250 s. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010, 240 s. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5.

KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ, Daniel REMEŠ a Karel ŠTEKER. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 3., kompletně aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2017, 232 s. Prosperita firmy. ISBN 9788027105632.

KOUDELKA, Zdeněk. *Zákon o obcích (obecní zřízení): komentář*. Praha: Leges, 2019, 480 s. Komentátor. ISBN 978-80-7502-335-3.

MÁČE, Miroslav. *Účetnictví a finanční řízení*. Praha: Grada, 2013, 551 s. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 8024745747.

MARKOVÁ, Hana. *Finance obcí, měst a krajů*. Praha: Orac, 2000, 190 s. Příručky pro praxi a studium veřejné správy. ISBN 80-86199-23-1.

PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Finance územní samosprávy*. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 238 s. ISBN 978-80-210-4511-8.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 587 s. ISBN 978-80-7357-614-1.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015, 288 s. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0.

RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 5., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2015, 160 s. Finanční řízení. ISBN 9788024755342.

Zákonné předpisy

Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní řízení).

Zákon č. 250/2000 Sb. Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Zákon č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze

Zákon č. 420/2004 Sb. Zákon o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí

Zákon č. 634/2004 Sb. Zákon o správních poplatcích

Zákon č. 250/2016 Sb. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Internetové zdroje

ČSÚ, Český statistický úřad. Malý lexikon obcí České republiky – 2021 [online]. [cit. 2022-10-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2022>

Monitor, Kompletní přehled veřejných financí. Město Jistebnice [online]. [cit. 2022-02-8]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00252425/>

Jistebnice, Město Jistebnice. [online]. [cit. 2022-01-25]. Dostupné z: <https://www.jistebnice.cz/>

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 - Schéma veřejné správy	13
Obrázek 2 - Členění daňových příjmů	23
Obrázek 3 - Pohled na náměstí města Jistebnice	30

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 - Počet obcí, městysů a měst v ČR	15
Tabulka 2 - Počet zastupitelů v závislosti na počtu obyvatel v obci	16
Tabulka 3 - Členění výdajů a příklady k nim	27
Tabulka 4 - Demografické údaje Jistebnice k 31. 12. 2021	31
Tabulka 5 - Rozdělení příjmů v letech 2017-2021 v tis. Kč	34
Tabulka 6 - Schválené příjmy a výdaje v letech 2017-2021 v tis. Kč	35
Tabulka 7 - Skutečné příjmy a výdaje v letech 2017-2021 v tis. Kč	35
Tabulka 8 - Rozdělení výdajů v letech 2017-2021 v tis. Kč	36
Tabulka 9 - Celková zadluženost v letech 2017-2021 v tis. Kč	37
Tabulka 10 - Míra zadluženosti v letech 2017-2021 v tis. Kč	38
Tabulka 11 - Koeficient samofinancování v letech 2017-2021 v tis. Kč	39
Tabulka 12 - Běžná likvidita v letech 2017-2021 v tis. Kč	39
Tabulka 13 - Okamžitá likvidita v letech 2017-2021 v tis. Kč	40
Tabulka 14 - Pohotová likvidita v letech 2017-2021 v tis. Kč	40

8.3 Seznam grafů

Graf 1 - Počet obyvatel v Jistebnici od roku 2012 až 2021	31
Graf 2 – Politické strany a jejich procentuální podíl obdržených hlasů v roce 2022	33

Graf 3 - Volební účast [%] v Jistebnici v porovnání s průměrnou volební účastí v ČR.....	33
Graf 4 - Podíl běžných a kapitálových výdajů na celkových výdajích v letech 2017-2021 v tis. Kč.....	36
Graf 5 - Vývoj celkové zadluženosti a míry zadluženosti v letech 2017-2021	38
Graf 6 - Vývoj pohotové, okamžité a běžná likvidity v letech 2017-2021.....	41